

مؤلفه‌های فرهنگی اقتدار جبهه مقاومت غزه

حجت‌الاسلام والمسلمین محسن اصغری *

مقدمه

امروزه بعد از تحولات جنگ جهانی دوم، شاهد قطب‌بندی‌های سیاسی و دخالت‌های سیاسی در حوزه بین‌الملل هستیم؛ همچنین در بررسی میدانی افزون بر تقسیم‌بندی سنتی قدرت‌ها به جهان دوقطبی و تک‌قطبی، شاهد تولد قدرت‌های نوظهور هستیم که مسائل و مفهوم‌های جدیدی مانند مقاومت، مکتب مقاومت و جبهه مقاومت را در ادبیات سیاسی جهان مطرح کرده است. دگرگونی‌ها و تحولات منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، گفتمان آزادی فلسطین را میان ملت‌های آزاده و برخی از دولت‌ها برجسته کرده است و در سال‌های اخیر شکست‌های رژیم صهیونیستی در جنگ ۳۳ روزه لبنان از جبهه حزب الله لبنان، شکست از جبهه مقاومت فلسطین حماس در جنگ ۲۲ روزه و شکست در عملیات طوفان الاقصی افسانه شکست‌ناپذیری رژیم صهیونیستی را باطل کرد.

جبهه مقاومت فلسطین با توجه به هویت الهی و غنای فرهنگی و میراث عظیم شعایر اسلامی مانند بیت‌المقدس، توانسته است در تقابل با نظام استکبار جهانی به‌ویژه آمریکا و صهیونیسم مقتدرانه و مظلومانه دفاع نماید و از حرم و حریم ارزش‌ها پاسداری کند؛ این اقتدار ریشه در خدانشناسی و انسان‌شناسی توحیدی دارد و در حوزه فرهنگی بر مؤلفه‌هایی استوار است که نوشتار حاضر مؤلفه‌های فرهنگی اقتدار جبهه «مقاومت غزه» را تبیین می‌نماید. تبیین نظام‌یافته و ساختارمند «مؤلفه‌های فرهنگی اقتدار» و «جبهه مقاومت غزه»، به بیان چند مطلب مقدماتی نیاز دارد که نخست به آنها اشاره می‌شود، سپس به مؤلفه‌های فرهنگی اقتدار جبهه

* مدرس سطوح عالی حوزه علمیه قم و دانش‌پژوه سطح ۴ مؤسسه بین‌المللی مطالعات اسلامی.

مقاومت غزه پرداخته می‌شود.

جنبش حماس و عملیات طوفان الاقصی

واژه حماس سر نام «حركة المقاومة الاسلامیه» (= جنبش مقاومت اسلامی) است. این جنبش در ۹ دسامبر ۱۹۸۷ به رهبری شیخ احمد یاسین در نوار غزه تأسیس شد. اوج مقاومت حماس در عملیات موسوم به «عملیات طوفان الاقصی» بروز کرد و معادلات نظامی و سیاسی منطقه را تغییر داد. در ۱۵ مهر سال ۱۴۰۲ مصادف با ۷ اکتبر ۲۰۲۳ م، نیروهای حماس مستقر در نوار غزه، با طراحی و اجرای عملیاتی غافل‌گیرانه به سرزمین‌های اشغالی یورش بردند. در دقایق ابتدایی این عملیات، پنج‌هزار راکت به سمت سرزمین‌های اشغالی شلیک شد؛ پس از آن نظامیان حماس با عبور از دیوار حائل بین نوار غزه و سرزمین‌های اشغالی، به شهرک‌های صهیونیست‌نشین از زمین یورش بردند. در ساعت‌های اولیه عملیات، گروهی از شهروندان و نظامیان صهیونیستی توسط حماس دستگیر و در قالب اسیر به غزه منتقل شدند. تعداد نیروهای شرکت‌کننده در این عملیات از جانب نیروهای حماس، نزدیک به هزار نفر و نقاط عملیاتی ورودی به خاک‌های اشغالی، ۱۵ نقطه معرفی شده است.

جایگاه اقتدار در گزاره‌های دینی

در منابع دینی برای تحقق هدف مقدس حکومت دینی و دفاع از ارزش‌های آن، اقتدار سیاسی یکی از ارکان حکومت دینی بیان شده است: «الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ»^۱ همان کسانی که هر گاه در زمین به آنها قدرت بخشیدیم، نماز را برپا می‌دارند، زکات می‌دهند و امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند، و پایان همه کارها از آن خداست». در آیه دیگری حضرت یوسف عَلَيْهِ السَّلَام از پادشاه مصر درخواست منصب سیاسی همراه با اقتدار می‌نماید: «قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ»^۲ [یوسف] گفت: مرا سرپرست خزائن سرزمین [مصر] قرار ده که نگهدارنده و آگاهم».

۱. حج: ۴۱.

۲. یوسف: ۵۵.

اقتدار به معنای حق مشروع برای نفوذ یا هدایت رفتار دیگران است؛ به عبارتی دیگر اقتدار یعنی قدرتی که مشروعیت آن بر اساس سنت یا قانون پذیرفته شده است. مفهوم اقتدار با مفاهیم قدرت و نفوذ ارتباط تنگاتنگی دارد. از آنجا که نظام سیاسی به گونه شبکه‌ای ارزشی عمل می‌کند و طی آن قدرت را با ارزش مرتبط می‌کند؛ در مواردی که چنین رابطه‌ای میان قدرت و سیستم ارزشی به وجود آید، می‌گویند اقتدار حاصل شده است.

مؤلفه‌های فرهنگی اقتدار با تأکید بر مقاومت غزه

۱. سنت پیروزی حق بر باطل

از دیدگاه اندیشمندان الهی، طوفان الاقصی نزع و جنگ بین دو کشور و جنگ بین حماس و رژیم صهیونیستی نیست، بلکه نزع و درگیری بین حق و باطل است؛ از این رو «طوفان الاقصی» را با این نگاه بایستی تحلیل کرد؛ زیرا پیروزی حق بر باطل از سنت‌های الهی است که خدا بدان وعده داده است: «وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا»^۱ و بگو: حق آمد، و باطل نابود شد؛ یقیناً باطل نابودشدنی است».

حق به این معانی در قرآن به کار رفته است: ۱. موجودی که زوال‌ناپذیر است؛ ۲. گفتار مطابق با حق یا واقع؛ ۳. ضد باطل؛ ۴. ثابت العین؛ ۵. اعتقادات مطابق با واقع. در توضیح این سنت باید معنای سلطان نصیر را فهمید که قرآن می‌فرماید: «وَقُلْ رَبِّ ادْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَاَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاَجْعَلْ لِيْ مِنْ لَدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا»^۲ و بگو: پروردگارا، مرا [در هر کار،] با صداقت وارد کن و با صداقت خارج ساز. و از سوی خود، حجتی یاری‌کننده برایم قرار ده».

در آیه‌های پیش گفته به سه عامل مهم پیروزی اشاره شد که عبارت‌اند از:

۱. ورود صادقانه و صمیمانه در کارها: «رَبِّ ادْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ»؛
۲. ادامه این برنامه تا پایان کار: «وَاَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ»؛
۳. تکیه بر قدرت پروردگار و اعتماد به نفس و ترک هرگونه اتکا و وابستگی دیگران: «وَاَجْعَلْ لِيْ مِنْ لَدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا».

۱. اسرا: ۸۱؛ ر.ک به: فضل بن حسن طبرسی، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۶، ص ۶۷۱.

۲. اسرا: ۸۰.

خداوند در آیه دیگری درباره تقابل حق و باطل می‌فرماید: «بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَ لَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ»^۱ بلکه ما حق را بر سر باطل می‌کوبیم تا آن را هلاک سازد؛ و این‌گونه باطل محو و نابود می‌شود؛ اما وای بر شما از توصیفی که [درباره خدا و هدف آفرینش] می‌کنید». واژه «نقذف» از ماده «قذف» به معنای پرتاب کردن است، به‌ویژه پرتاب کردن از راه دور. از آنجاکه پرتاب از راه دور، شتاب و سرعت و قوت بیشتری دارد، این تعبیر بیان‌کننده قدرت پیروزی حق بر باطل است. واژه «یدمغه» به گفته راغب به معنای شکستن مجموعه و مغز سر است که حساس‌ترین نقطه بدن انسان به شمار می‌آید؛ تعبیر رسایی است برای غالب بودن لشکر حق، غلبه‌ای چشمگیر و قاطع. تعبیر به «اذا» نشان می‌دهد که حتی در آنجایی که انتظار نمی‌رود حق پیروز شود.^۲

با توجه به آیات فوق می‌توان گفت پیروان حق متکی به سلاح ایمان، منطق وفای به عهد، صدق حدیث، فداکاری و گذشت و آمادگی برای جانبازی تا سر حد شهادت‌اند، نور آگاهی قلب‌شان را روشن کرده، از هیچ چیز جز الله نمی‌ترسند و به غیر او متکی نیستند.^۳ مقام معظم رهبری علیه‌السلام می‌فرماید: «در این مبارزه [ی حق و باطل]، پیروزی قطعاً با جبهه حق است. نه امروز، [بلکه] دیروز، امروز و فردا، هر جا چنین مبارزه‌ای به وجود بیاید، پیروزی با جبهه حق است».^۴

۲. فرهنگ جهاد و شهادت‌طلبی

با توجه به مبانی نظری و ریشه‌های کسب قدرت در اسلام، می‌توان از فرهنگ جهاد و روحیه شهادت‌طلبی به‌مثابه مؤلفه قدرت نرم یاد کرد. مقاومت و شهادت در اندیشه سیاسی شیعه، نجات‌بخش و هدف استراتژیک دانسته می‌شود که خاستگاه آن اعتقادات مسلمانان است. حضور این دو عنصر در حیات سیاسی و اجتماعی مسلمانان نقش برجسته‌ای در به‌وجود آوردن هویت دینی، فرهنگی و بومی مسلمانان دارد و در هر دوره‌ای که از آن غفلت شده است، منجر به بیچارگی و ذلت شده است؛ به عبارت دیگر هرچه فراموشی جهاد و شهادت در جامعه اسلامی

۱. انبیا: ۱۸.

۲. ناصر مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، ج ۱۲، ص ۲۳۲.

۳. همان.

موجب ذلت مسلمانان آن جامعه می‌شود، به همان اندازه داشتن روحیه جهاد و شهادت، آفریننده قدرت نرم و بالندگی و بازدارندگی در مقابل دشمنان است.^۱ چنان‌که پدری که هفت نفر از اعضای خانواده خود را در این جنگ نابرابر از دست داده، فریاد برمی‌آورد که تا آخرین لحظه در مقابل رژیم صهیونیستی ایستاده است. فرزندان فلسطین و به‌ویژه غزه این‌گونه مقاومت را در جایگاه اصلی اعتقادی پذیرفته‌اند و پیوسته خود را آماده شهادت می‌نمایند؛ برای نمونه کودکان غزه بر روی خاک‌های گور دسته‌جمعی شهدای غزه بازی می‌کنند و می‌گویند: «در این خاک‌ها بازی می‌کنیم و همین‌جا دفن می‌شویم».^۲

این مؤلفه از عناصر اقتدار جنبش‌های فلسطینی از جمله حماس در غزه است. این جنبش بر جهاد مسلحانه تأکید دارد. در انتفاضه الاقصی، فعالیت‌های جنبش حماس برای تولید مواد منفجره و موشک‌های ابتکاری و افزایش بی‌سابقه عملیات شهادت‌طلبانه علیه صهیونیست‌ها نمایان‌کننده این ادعاست. در ماده پانزده منشور حماس آمده است: «روزی که دشمنان بخشی از سرزمین مسلمین را غصب کنند، جهاد بر هر مسلمانی واجب می‌شود؛ باید پرچم جهاد را در برابر اشغالگران بهود برافراشت».

۳. موقعیت برتر فرهنگی و اجتماعی بیت‌المقدس و مسجد الاقصی

یکی از مؤلفه‌های اقتدار، بهره‌مندی از موقعیت برتر فرهنگی و اجتماعی است. موقعیت اجتماعی به کسب قدرت و نفوذ بر دیگران کمک می‌کند. باور به قداست بیت‌المقدس و حرم مسجد الاقصی در جایگاه نخستین قبله مسلمانان و محل شروع معراج پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و تکریم و بزرگداشت این مکان مقدس، نقش عظیمی در اقتدار جبهه مقاومت به‌ویژه فلسطین و لبنان در منطقه غرب آسیا داشته است. اهمیت بیت‌المقدس که در جنگ ۱۹۶۷ به اشغال اسرائیل درآمده بود، قداست ویژه‌ای برای پیروان ادیان ابراهیمی به‌ویژه مسلمانان دارد. دفاع از مقدسات دینی و تعظیم شعائر نقش عظیمی در ایجاد اقتدار جبهه مقاومت داشته است و انتفاضه دوم مسجد الاقصی (انتفاضه الاقصی) بعد از هتک حرمت مسجد الاقصی توسط

۱. مهدی جعفری‌پناه و منصور میراحمدی، «مؤلفه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران با رویکرد اسلامی»، ص ۱۰۶.

۲. <https://fa.alalam.ir/news/6735718>.

صهیونیست‌ها شکل گرفت. رهبر معظم انقلاب علیه‌السلام دربارهٔ نقش بیت‌المقدس می‌فرماید: «در کنار مسئلهٔ فلسطین، بیت‌المقدس نیز از اهمیت والایی برخوردار است. امروز توطئه‌های رنگارنگی برای غصب و بلعیدن این شهر مقدس و از بین بردن آثار اسلامی آن توسط صهیونیست‌ها در جریان است؛ ولی این شهر به همهٔ مسلمانان تعلق دارد و همهٔ قدس پایتخت همهٔ فلسطین است و مسلمانان اجازه نخواهند داد نقشه‌های شوم دشمنان جامهٔ عمل بپوشد و با آن مقابله خواهند کرد».^۱ در ۲۸ سپتامبر سال ۲۰۰۰، شارون با محافظت سه‌هزار نیروی امنیتی و همراهی گروهی از اعضای حزب لیکود از این مکان دیدار کرد؛ وی پس از ورود به مسجد الاقصی بر حاکمیت مشروع اسرائیل بر مسجد تاکید کرد و همین امر سبب جریحه‌دار شدن احساسات مسلمانان شد. در پی سخنرانی وی، اعتراض‌های فلسطینی‌ها منجر به درگیری‌های خونینی شد و با کشتار مسلمانان در مسجد الاقصی، دور جدیدی از انتفاضه آغاز شد. دربارهٔ نقش کلیدی مسجد الاقصی در انتفاضه، عبدالعزیز رنتیسی یکی از رهبران حماس گفته است: انتفاضه از مساجد آغاز شد؛ مساجدی که در آنجا مردم هدایت می‌شدند و زندان‌ها از جوانان مسجیدی پر شد.

۴. گفتمان تکلیف‌محور

در حوزه رقابت بر سر قدرت و دفاع از ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی دو گفتمان مطرح است: گفتمان سازش و گفتمان تکلیف‌محور.

الف) گفتمان سازش

گفتمان سازش در طول سال‌ها و دهه‌های پس از تشکیل رژیم اشغالگر قدس، مصادیق گوناگونی داشته است؛ از پیمان صلح اسلو تا کنفرانس آنابولیس و پیمان عادی‌سازی روابط اعراب و رژیم اشغالگر قدس یعنی پیمان‌های ننگین، ذیل دکترین و نگاه کلان دولت‌های آمریکایی به منطقه غرب آسیا طراحی و تنظیم شده است؛ اما «وقوع عملیات غرور آفرین طوفان الاقصی علاوه بر آثار میدانی و امنیتی، مولد مناسبات و آثار گفتمانی عظیمی در منطقه بوده که مهم‌ترین آنها، انهدام منظومه سازش با دشمن صهیونیستی و متعلقات آن از جمله پیمان ابراهیم

۱. سیدعلی خامنه‌ای، فلسطین از منظر حضرت آیت‌الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مد ظله العالی)، ص

و طرح دودولتی می‌باشد»^۱.

ب) گفتمان تکلیف‌محور

این گفتمان وظیفه عملی خود را در برابر منبع اصلی قدرت که خداوند قادر مطلق است، لحاظ می‌کند و تصمیم می‌گیرد و اقدام می‌کند. از جمله فایده‌های مثبت این گفتمان، ارائه معنای تازه‌ای از شکست و پیروزی است که با اقتدار پیوند دارد. ممکن است برخی گفتمان تکلیف‌محور را نوعی انتحار سیاسی بدانند که نتیجه آن خودکشی است؛ در حالی که با توجه به مبانی نظری و ایده نو در معنای شکست و پیروزی در فرهنگ اسلامی این عین اقتدار است.^۲ می‌توان اصل تکلیف‌گرایی را در سیره نظری و عملی امام خمینی علیه السلام مشاهده کرد؛ امام علیه السلام فرمودند: «و چنانچه - خدای نخواستہ - در آن مقاصد اسلامی یا انسانی که داریم، موفق نشویم، مع ذلك آن توفیق الهی که برای اشخاص صحیح و متعهد هست، برای ما هم هست. ما نباید نگران این باشیم که آیا در کارهایی که انجام می‌دهیم، چه کارهای شخصی و در بین خودمان و خدای خودمان و چه در کارهای اجتماعی که به عهده کسانی هست، نباید نگران باشیم که مبدا شکست بخوریم؛ باید نگران باشیم که مبدا به تکلیف عمل نکنیم؛ نگرانی از خود ماست ... اگر ما به تکالیفی که خدای تبارک و تعالی برای ما تعیین فرموده است، عمل نکنیم»^۳.

۵. ایمان و استقامت

در سده اخیر از چند کشور در جایگاه قدرت‌های برتر جهانی یاد می‌شود که عبارت‌اند از: آمریکا، اتحادیه اروپا، روسیه، چین و ژاپن؛ ولی در نیم‌سده اخیر قدرت دیگری در عرصه جهانی و بین‌المللی ظهور کرد که مکتب مقاومت و جبهه مقاومت نامیده می‌شود.^۴

قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، میزان قدرت دولت‌ها بر اساس فراوانی آمار سلاح‌های استراتژیک به‌ویژه قدرت اتمی و سیلوهای موشکی محاسبه می‌گردید. هر کشوری که از نظر عده و عده دارای زرادخانه‌های وسیع‌تر و سلاح قدرتمندتر بود، قدرت برتر دانسته می‌شد؛ ولی

1. <https://basirat.ir/fa/news/352381/%DA%AF>.

۲. علی اصغر افتخاری، اقتدار ملی، ص ۱۶۰ - ۱۶۱.

۳. سیدروح‌الله خمینی، صحیفه امام، ج ۱۵، ص ۷۰.

۴. منوچهر محمدی، بازتاب جهانی انقلاب اسلامی، ص ۱۰۱.

بر خلاف این نظریه، انقلاب اسلامی ایران در جایگاه کانون مقاومت جهان اسلام به پیروزی رسید و دو عامل قدرت را به عرصه بین‌الملل عرضه کرد که عبارت‌اند از: ایمان و ازجان‌گذشتگی. این دو عامل قدرت موجب ظهور جبهه مقاومت در لبنان، عراق، یمن و فلسطین شد که با الگوگیری از ایران اسلامی توانستند اراده خود را بر قدرت‌های استکباری تحمیل کنند و در حوزه سیاسی و نظامی شکست‌های متعدد را برای آنها تحمیل نمایند.^۱ مقام معظم رهبری علیه‌السلام می‌فرماید:

ما آنچه که در قضیه فلسطین از پیشرفت مشاهده می‌کنیم ... اقتدار روزافزون جبهه مقاومت در مقابل جبهه استکبار و کفر است که امر مشهود و واضحی است. آنچه در این زمینه ملاحظه می‌شود ناشی از ایمان به خدا و توکل به خدا و وارد کردن عنصر معنویت در مبارزه است. اگر یک مبارزه با عنصر ایمان همراه نباشد، آسیب‌پذیر می‌شود. آن وقتی مبارزه موفق خواهد شد که در او ایمان به خدا و توکل به خدا وجود داشته باشد ...: "و لَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ"^۲ ... ما اگر به وظیفه خودمان در این راه عمل بکنیم، برای خدا حرکت کنیم، برای خدا مبارزه کنیم، هدف را رضای خدا قرار بدهیم، بدون شک پیروزی نصیب خواهد شد.^۳

جالب است بدانیم ایمان، مقاومت و ایثار مردم غزه سبب شده است طیف وسیعی از مردم جهان به اسلام گرایش پیدا کنند؛ چنان‌که زنی آمریکایی با انتشار تصاویری اعلام کرد من ملحد هستم؛ اما ایمان مردم غزه باعث شد یک نسخه از قرآن را تهیه کنم که اگر قرآن راز پایداری فلسطینی‌هاست، پس باید این کتاب را خواند. در استرالیا به تازگی گروهی از زنان با مراجعه به یک مرکز اسلامی خواستار تغییر دین خود به اسلام شدند. یکی از این زنان با پوشیدن حجاب اسلامی گفته است: «اتفاقات غزه انقلابی در درونم برپا کرد تا باورم را تغییر دهم، می‌خواهم به اسلام و الله نزدیک‌تر باشم». در آمریکا نیز ویدئوهایی از مسلمان شدن برخی زنان تحت تأثیر تحولات فلسطین منتشر شده است و در برخی از این تصاویر افراد بدون تغییر دین، علاقمند به کسب آگاهی بیشتر درباره اسلام و خواندن قرآن تحت تأثیر تحولات فلسطین شده‌اند که

۱. حمید پارسانیا، حدیث پیمان، ص ۱۵۰.

۲. حج: ۴۰.

3. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-print?1388&tid=2662>.

تعدادی زیادی از دختران نوجوان نسل Z در غرب به‌ویژه در آمریکا می‌گویند پس از خواندن قرآن و دیدن ایمان آه‌نین مردم فلسطین در مقابله با جنگ غزه، تصمیم گرفته‌اند مسلمان شوند.^۱

نتیجه

جبهه مقاومت فلسطین در پنجاه‌سال اخیر، در حوزه غرب آسیا در جایگاه قدرت منطقه‌ای، قدرت‌های بزرگ بین‌المللی مانند آمریکا و اروپا را با اقتدار به چالش کشیده است و با وجود فشارهای سنگین رسانه‌ای، محاصره اقتصادی و نظامی و سکوت مجامع بین‌المللی، مظلومانه و یک‌تنه در منطقه کوچکی به نام باریکه غزه اراده خود را بر دشمنان اسلام و بشریت تحمیل کرده است. این اقتدار ریشه در خدانشناسی و انسان‌شناسی توحیدی دارد و در حوزه فرهنگی بر مؤلفه‌هایی استوار است که در این نوشتار مؤلفه‌های فرهنگی اقتدار جبهه «مقاومت غزه» تبیین گردید.

---

1. <https://www.farsnews.ir/news/14020912000405>.

کتابنامه

قرآن کریم

۱. افتخاری، اصغر، اقتدار ملی، تهران: انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی، ۱۳۸۰ ش.
۲. بری، بوزان، ایالات متحده و قدرت‌های بزرگ، مترجم: عبدالمجید حیدری، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۸۹ ش.
۳. پارسانیا، حمید، حدیث پیمانه، قم: نشر معاونت امور اساتید و دروس معارف اسلامی، ۱۳۷۶ ش.
۴. جعفری پناه، مهدی و منصور میراحمدی، «مؤلفه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران با رویکرد اسلامی»، مجله معرفت سیاسی، سال چهارم، ش دوم، پائیز و زمستان ۱۳۹۱.
۵. خامنه‌ای، سیدعلی، «بیانیه گام دوم رهبر انقلاب به مناسبت ۴۰ سالگی انقلاب اسلامی»، ۲۲ بهمن ماه ۱۳۹۷ ش.
۶. خامنه‌ای، سیدعلی، فلسطین از منظر حضرت آیت‌الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای رحمته‌الله علیه، به کوشش سعید صلح میرزایی، تهران: انقلاب اسلامی، ۱۳۹۷ ش.
۷. خامنه‌ای، سیدعلی، یازده گفتار پیرامون بیداری اسلامی، تهران: انقلاب اسلامی، ۱۳۹۱ ش.
۸. خمینی، سیدروح‌الله، صحیفه امام، ج پنجم، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمته‌الله علیه، ۱۳۸۹ ش.
۹. رشاد، علی اکبر، دموکراسی قدسی، چ دوم، تهران: نشر دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۲ ش.
۱۰. طباطبایی، سیدمحمدحسین، ترجمه تفسیر المیزان، مترجم: محمدباقر موسوی، چ پنجم، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۴ ش.
۱۱. طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، مصحح: فضل‌الله یزدی طباطبایی، چ سوم، تهران: ناصر خسرو، ۱۳۷۲ ش.
۱۲. عالم، عبدالرحمن، بنیادهای علم سیاست، تهران: نشر نی، ۱۳۸۰ ش.
۱۳. عمید زنجانی، عباسعلی، دانش‌نامه فقه سیاسی، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۸۹ ش.
۱۴. محمدی، منوچهر، بازتاب جهانی انقلاب اسلامی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۰ ش.
۱۵. مکارم شیرازی، ناصر و دیگران، تفسیر نمونه، چ دهم، تهران: دارالکتب الاسلامیه،

مؤلفه‌های فرهنگی اقتدار جبهه مقاومت غزه ■ ۳۳۵

۱۳۸۱ ش.

۱۶. مهاجرنیا، محسن، فلسفه سیاسی امام خامنه‌ای، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۳ ش.

۱۷. ولایتی، علی‌اکبر، جمهوری اسلامی ایران و تحولات فلسطین، تهران: وزارت امور خارجه، ۱۳۸۷ ش.

۱۸. هاشم‌العامر، سیدثامر، در انتظار ققنوس، مترجم: مهدی علی‌زاده، چ چهارم، قم: مؤسسه امام خمینی علیه‌السلام، ۱۳۸۴ ش.

19. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?sid=22&npt=7&aya=40>.

20. Khamenei. Ir.

21. <https://www.iribnews.ir/007wdi>.